

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 351/2023-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditsa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Adrianou Pukaj Kerestešovou, advokátkou, a JUDr. Mgr. Soňou Švárnou, advokátkou, Kmeťkova 23, Nitra, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 7C/281/2010-1509 zo 7. marca 2023 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 7C/281/2010-1509 zo 7. marca 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 7C/281/2010-1509 zo 7. marca 2023 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Nitra **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **663,57 eur** a zaplatiť ich spoločne a nerozdielne právnym zástupkyňiam sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 351/2023-19 z 27. júna 2023 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

uznesením okresného súdu č. k. 7C/281/2010-1509 zo 7. marca 2023. Zároveň odložil vykonateľnosť uznesenia okresného súdu č. k. 7C/281/2010-1460 z 19. januára 2023 v spojení s opravným uznesením okresného súdu č. k. 7C/281/2010-1475 z 13. februára 2023, a to do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol žalobcom v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7C/281/2010 o určenie, že výpoveď z pracovného pomeru daná mu žalovaným je neplatná, a o náhradu mzdy. Okresný súd medzitýmnym rozsudkom z 26. apríla 2012 určil, že výpoveď z pracovného pomeru daná žalovaným sťažovateľovi 1. júna 2010 je neplatná, a súčasne určil, že nemožno od žalovaného spravodlivo požadovať, aby sťažovateľa naďalej zamestnával. V dôsledku odvolania oboch strán sporu rozhodoval Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozsudkom č. k. 9Co/165/2012-259 zo 6. septembra 2012 potvrdil rozsudok okresného súdu v časti určenia, že výpoveď z pracovného pomeru je neplatná, a v ostatnej napadnutej časti rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne okresný súd rozsudkom zo 17. októbra 2018 v spojení s opravným uznesením z 26. októbra 2018 určil, že nemožno od žalovaného spravodlivo požadovať, aby sťažovateľa naďalej zamestnával (I), priznal sťažovateľovi náhradu mzdy vo výške 8 959,62 eur spolu s príslušenstvom (II) a žalobu vo zvyšku náhrady mzdy zamietol (III). Sťažovateľovi zároveň proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania o neplatnosť výpovede v rozsahu 100 % (IV), žalovanému proti sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania o náhradu mzdy v rozsahu 86,62 % (V) a štátu priznal nárok na náhradu trov znaleckého dokazovania proti sťažovateľovi v rozsahu 93,31 % a proti žalovanému v rozsahu 6,69 % (VI).

3. Sťažovateľ podal proti uvedenému rozsudku odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9Co/56/2019-1275 zo 14. novembra 2019 tak, že výrok týkajúci sa určenia, že od žalovaného nemožno spravodlivo požadovať, aby sťažovateľa naďalej zamestnával, zrušil a konanie v tejto časti zastavil. Napadnutý zamietajúci výrok týkajúci sa náhrady mzdy za obdobie od 1. októbra 2011 do 31. októbra 2012 zmenil tak, že žalovaného zaviazal povinnosťou zaplatiť sťažovateľovi náhradu mzdy vo výške 9 709,18 eur s príslušenstvom. Vo zvyšnej časti zamietajúci výrok o náhrade mzdy potvrdil a výroky o trovách konania strán sporu a štátu zmenil tak, že žalovaný má proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania o náhradu mzdy v rozsahu 72,12 % a štát má právo na náhradu trov znaleckého dokazovania proti sťažovateľovi v rozsahu 86,06 % a proti žalovanému v rozsahu 13,94 %. Doplniacim rozsudkom č. k. 9Co/56/2019-1317 z 28. novembra 2019 krajský súd doplnil výrok, ktorým priznal žalovanému proti sťažovateľovi v plnom rozsahu nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k výroku o zastavení konania o určenie, že od žalovaného nemožno požadovať, aby sťažovateľa naďalej zamestnával.

4. Okresný súd uznesením z 19. januára 2023 vydaným vyššou súdnou úradníčkou v spojení s opravným uznesením z 13. februára 2023 okrem iného zaviazal sťažovateľa povinnosťou zaplatiť žalovanému náhradu trov konania a odvolacieho konania vo výške 8 826,55 eur na účet právneho zástupcu žalovaného v lehote troch dní od jeho doručenia. Pri stanovení základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby poukázal na to, že vzhľadom na plynutie času, ako i postupnú zmenu žaloby v rozsahu uplatneného nároku na náhradu mzdy sa zvyšoval uplatnený nárok na náhradu mzdy a z neho vyplývajúce zvýšenie tarifnej odmeny z tarifnej hodnoty, ako i základnej tarifnej sadzby. Proti uzneseniu vydanému vyššou súdnou úradníčkou podal sťažovateľ sťažnosť. Okresný súd napadnutým uznesením zo 7. marca 2023 vydaným sudkyňou sťažnosť zamietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ je presvedčený, že okresný súd sa v napadnutom uznesení výrazným spôsobom odchyľil pri rozhodovaní o náhrade trov konania priznaných žalovanému od prípustného výkladu § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čím došlo k porušeniu jeho v petite ústavnej sťažnosti označených práv. Podľa jeho názoru spornou otázkou je *„interpretácia a aplikácia zákonného ustanovenia § 10 odsek 2 Vyhlášky, teda či pri rozhodovaní o náhrade trov konania o zaplatenie peňažnej sumy (konanie o náhradu mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru), v priebehu ktorého dôjde na základe kvantitatívnych zmien žaloby žalobcom k zvýšeniu žalovanej sumy, sa pri správnej aplikácii a interpretácii ustan. § 10 odsek 2 Vyhlášky má vychádzať z pôvodne žalovanej sumy [ako sa má podľa záveru ústavného súdu v označenom náleze (č. k. IV. ÚS 202/2018-53 z 27. septembra 2018, pozn.) postupovať v prípade, ak dôjde k zníženiu žalovanej sumy z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby], alebo sa má vychádzať z hodnoty predmetu poskytnutia právnej služby v čase (dobe) vykonania jednotlivého úkonu právnej služby, ktorý výklad § 10 odsek 2 Vyhlášky aplikoval okresný súd. Z dôvodu, že napriek jednoznačnej právnej úprave uvedenej v ustan. § 10 odsek 2 Vyhlášky všeobecné súdy naďalej rozhodujú rozdielne, a ako aj v napadnutom rozhodnutí okresného súdu v prípade zvýšenia žalovanej sumy aplikujú ustanovenie § 10 odsek 2 Vyhlášky tak, že táto nedopadá na situácie, keď v priebehu konania dôjde k zmene (zvýšeniu) žalovanej sumy oproti pôvodne žalovanej sumy pri určení poskytovania právnej služby, je potrebný v tejto otázke právny záver ústavného súdu, aby následne pri budúcom rozhodovaní všeobecných súdov nedochádzalo k nežiaducemu a extrémnemu vybočovaniu zo štandardov, ktoré sú určené pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie (m. m. IV. ÚS 358/08, m. m. IV. ÚS 20/2018).“*.

6. V rámci druhej sťažostnej námietky sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že okresný súd sa v napadnutom uznesení vôbec nevyjadril k jeho námietkam týkajúcim sa zmien petitu, ku ktorým, vychádzajúc z odôvodnenia uznesenia vyššej súdnej úradníčky, malo zo strany sťažovateľa v priebehu konania dôjsť a o ktoré sa vyššia súdna úradníčka opierala pri vyčísl'ovaní tarifnej odmeny.

6.1. Pri určovaní zmien v hodnote sporu vychádzala vyššia súdna úradníčka z toho, že 1. decembra 2011 došlo k zmene žaloby v časti požadovanej náhrady z pôvodne žalovanej sumy 3 360,87 eur na sumu 9 709,18 eur, a to vo vzťahu k priznanej odmene za úkony vykonané 1. decembra 2011 a 19. decembra 2011. Na pojednávaní konanom 1. decembra 2011 sťažovateľ síce navrhol uvedenú zmenu podanej žaloby, avšak o tomto návrhu na pripustenie zmeny žaloby nebolo súdom rozhodnuté ani na tomto pojednávaní, ani po skončení pojednávania samostatným uznesením. Nemožno teda vychádzať z toho, že 1. decembra 2011 došlo k zmene v hodnote sporu, ako si to osvojil okresný súd.

6.2. K ďalšej zmene v hodnote sporu podľa okresného súdu malo dôjsť 4. júla 2017 na sumu 111 364,66 eur a 9. novembra 2017 na sumu 119 038,82 eur. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza, že podaním z 22. júna 2017 ho okresný súd požiadal o zaslanie matematického výpočtu náhrady mzdy. Podaním z 10. júla 2017 sťažovateľ vyčísl'il náhradu mzdy za obdobie od októbra 2010 do

júna 2017 vo výške 111 364,66 eur. Podľa obsahu tohto podania možno usudzovať, že z jeho strany šlo o návrh na pripustenie zmeny žaloby, avšak okresný súd o ňom nerozhodol. A napokon 9. novembra 2017 doručil sťažovateľ okresnému súdu návrh na pripustenie zmeny žaloby, ktorým žiadal náhradu mzdy vo výške 119 038,82 eur, a okresný súd uznesením z 11. decembra 2017 tento návrh zamietol s odôvodnením, že výsledky doterajšieho konania nemôžu byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe. S ohľadom na tieto skutočnosti nemožno vychádzať z toho, že 4. júla 2017 a 9. novembra 2017 došlo k zmene v hodnote sporu, ako to ustálila vyššia súdna úradníčka pri vyčísl'ovaní trov právneho zastúpenia žalovaného, a preto ak by aj výklad okresného súdu týkajúci sa § 10 ods. 2 vyhlášky bol podľa ústavného súdu udržateľný, na túto zmenu hodnoty sporu nemal okresný súd pri vyčísl'ovaní trov právneho zastúpenia prihliadať.

7. Okresný súd taktiež neprihliadal na sťažovateľom namietanú neprimeranosť priznanej náhrady trov konania žalovanému. Sťažovateľovi bola priznaná náhrada mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru vo výške 18 668,80 eur, pričom žalovanému by mal zaplatiť na trovách konania sumu 8 826,55 eur, čo predstavuje 47,28 % (takmer polovicu) z vysúdenej náhrady mzdy. Sťažovateľ sa domnieva, že je potrebné v tomto prípade prihliadnúť na osobitný subjekt sporu (zamestnanec vs. zamestnávateľ), ako aj na predmet sporu sledujúci náhradu mzdy z dôvodu neplatne skončeného pracovného pomeru.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti. Predseda okresného súdu predložil ústavnému súdu vyjadrenie zákonnej sudkyne a zároveň vyjadril názor, že napadnuté rozhodnutie nepovažuje za arbitrárne či nedostatočne odôvodnené. Zákonná sudkyňa v rámci svojho podania vo vzťahu k námietke týkajúcej sa výšky hodnoty úkonu právnej služby poukázala na nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 202/2018-53 z 27. septembra 2018, v ktorom podľa názoru ústavného súdu sa za tarifnú hodnotu považuje výška peňažného plnenia, ktorého sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby (začatí sporu). Pri odôvodnení napadnutého rozhodnutia však vychádzala z toho, že *«výraz „cena veci (práva) určená pri začatí poskytovania právnej služby“ je možné vykladať aj tak, že hovorí o zmene hodnoty predmetu právnej služby počas jej poskytovania, nie o zmene samotného predmetu právnej služby. Od zmeny ceny (hodnoty) predmetu právnej služby však treba odlišiť zmenu samotného predmetu právnej služby, t. j. keď predmetom právnej služby sa stane niečo iné, ako bolo predtým. Odmenu advokáta po rozšírení žaloby preto treba určiť zo zvýšenej sumy, keďže ide o rozšírený (teda čiastočne nový) predmet právnej služby.»*. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa primeranosti hodnoty sporu k výške trov konania uvidela, že v prípade, ak trovy konania boli preukázané, účelné a odôvodnené, nie je možné prihliadať na primeranosť, keďže hodnota úkonu právnej služby je závislá od hodnoty predmetu sporu. Špecifickosť predmetu sporu a charakter strán sporu (zamestnávateľ vs. zamestnanec) by bolo možné riešiť prostredníctvom § 257 Civilného sporového poriadku (výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa), a to pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania, a nie pri vyčísl'ovaní trov konania. V závere konštatovala, že *„k námietke, že dňa 4.7.2017 a 9.11.2017 k zmene žaloby*

nedošlo (nebolo o nej rozhodované, resp. bola zamietnutá) súd uvádza, že toto mylné konštatovanie vyššej súdnej úradníčky v predmetnom uznesení nemalo vplyv na výšku trov konania, keďže dňa 19.2.2018 došlo k zmene žaloby na pojednávaní a od tohto okamihu vyššia súdna úradníčka priznala trovy konania z pripustenej zmeny petitu. Teda za predchádzajúce obdobie t. j. od 4.7.2017 do 9.11.2017 žiadané trovy nepriznala, žiadne trovy ani z uvedených súm neboli žiadané a teda uvedená námietka je nedôvodná a súd ju pri rozhodovaní sťažnosti nepovažoval za námietku, ku ktorej by sa mal vyjadrovať, nakoľko nemala vplyv na výšku trov konania, ktorú sťažovateľ namietal.“.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

9. Žalovanému ako zúčastnenej osobe bolo ústavným súdom listom z 19. júla 2023 umožnené vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti sťažovateľa, avšak toto procesné oprávnenie zúčastnená osoba nevyužila.

III.3. Replika sťažovateľa:

10. Vyjadrenie okresného súdu doručil ústavný súd sťažovateľovi, ktorý v prvom rade uviedol, že na podanej ústavnej sťažnosti trvá. Vo vzťahu k právnemu názoru vyjadrenému ústavným súdom v náleze č. k. IV. ÚS 202/2018-53 z 27. septembra 2018 a citovanému okresným súdom v napadnutom konaní rozhodujúcim momentom na určenie tarifnej hodnoty podľa § 10 ods. 2 vyhlášky je podľa názoru sťažovateľa hodnota v okamihu začatia poskytovania právnej služby, a nie hodnota predmetu poskytnutia právnej služby v čase (dobe) vykonania každého jednotlivého úkonu právnej služby a tento je aplikovateľný aj na situáciu, keď po podaní žaloby dôjde ku kvantitatívnej zmene žaloby žalobcom. Zároveň podotkol, že „*zákonná sudkyňa sa opakovane nevyjadrila k jeho námietke týkajúcej sa priznania odmeny žalovanému za úkony právnej služby vykonané dňa 01.12.2011 a 19.12.2011, keď pri určovaní odmeny za tieto dva úkony právnej služby vychádzala vyššia súdna úradníčka zo zmeny žaloby dňa 01.12.2011 v časti požadovanej náhrady z pôvodne žalovanej sumy 3.360,87 eur na sumu 9.709,18 eur, ku ktorej podľa názoru sťažovateľa vôbec nedošlo, rovnako ako nedošlo k zmene žaloby z jeho strany dňa 04.07.2017 a dňa 09.11.2017, hoci tieto zmeny žaloby mylne, ako konštatuje zákonná sudkyňa, vyššia súdna úradníčka vo svojom rozhodnutí uvádza. Sťažovateľ opakovane uvádza, že na pojednávaní dňa 01.12.2011 prostredníctvom svojho právneho zástupcu navrhol zmenu podanej žaloby v súlade s písomným podaním zo dňa 01.12.2011, v zmysle ktorej žiadal priznať náhradu mzdy vo výške 9.709,18 €, avšak o tomto návrhu na pripustenie zmeny žaloby nebolo súdom rozhodnuté ani na pojednávaní dňa 01.12.2011, ani po skončení pojednávania samostatným uznesením; aspoň táto skutočnosť nevyplýva zo súdneho spisu. Z tohto dôvodu nemožno vychádzať z toho, že dňa 01.12.2011 došlo k zmene v hodnote sporu, ako si to osvojil súd. Preto, ak by aj výklad okresného súdu týkajúci sa § 10 odsek 2 Vyhlášky bol podľa ústavného súdu udržateľný, na túto zmenu hodnoty sporu nemal okresný súd pri vyčíslňovaní trov právneho zastúpenia vo vzťahu k úkonom právnych služieb vykonaných dňa 01.12.2011 a 19.12.2011, prihliadať.“.*

11. Ústavný súd v zmysle § 58 ods. 3 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel

k názoru, že na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Sťažnostná argumentácia je založená na kritike výkladu a následného uplatnenia podústavného práva na sťažovateľov prípad. Okresný súd tiež podľa sťažovateľa nedostatočne odôvodnil svoj názor na výpočtový základ na vyčíslenie náhrady trov konania v konkrétnych prípadoch, keď dochádzalo k zmene hodnoty sporu.

13. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02).

14. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu.

15. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (I. ÚS 198/07, II. ÚS 272/08).

16. Z judikatúry ústavného súdu je tiež zrejmé, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou občianskeho súdneho konania (I. ÚS 119/2012, I. ÚS 629/2016, I. ÚS 233/2017). V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť (IV. ÚS 248/08, III. ÚS 48/2013, II. ÚS 364/2014).

17. Ústavný súd vo vzťahu k rozhodovaniu o trovách konania ďalej judikoval, že k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť postupom všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výrokom o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

18. Skutočnosť, že ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, však neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv

sťažovateľov, ktorí sa v tejto súvislosti na ústavný súd obrátia. Ústavný súd už v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, a to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018, IV. ÚS 431/2018), ako aj v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010).

19. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04).

20. Ťažisko argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti predstavujú v podstate identické námietky, ktoré sťažovateľ uplatnil už v sťažnosti podanej proti rozhodnutiu vyššej súdnej úradníčky, preto sa ústavný súd zameril na posúdenie, či sa s nimi okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom.

21. Sťažovateľ tvrdí, že okresný súd postupoval nesprávne, ak pri určení výpočtového základu pre vyčíslenie náhrady trov konania zohľadnil zmenu hodnoty sporu, ku ktorej došlo počas konania v dôsledku rozšírenia žaloby. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 202/2018 a názor odbornej literatúry. Z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd na uvedenú výhradu reagoval odkazom na právny záver vyslovený v náleze ústavného súdu č. k. IV. ÚS 202/2018-53 z 27. septembra 2018, podľa ktorého z § 10 ods. 2 vyhlášky vyplýva, že za tarifnú hodnotu sa považuje výška peňažného plnenia, ktorého sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby (začatí sporu). Teda rozhodujúcim momentom na určenie tarifnej hodnoty je hodnota v okamihu začatia poskytovania právnej služby, a nie hodnota predmetu poskytnutia právnej služby v čase (dobe) vykonania každého jednotlivého úkonu právnej služby. Zároveň však poukázal aj na opačný názor, ktorý vyjadril Krajský súd v Bratislave (bez uvedenia spisovej značky), podľa ktorého sa pri každom úkone právnej služby má vychádzať z hodnoty predmetu poskytnutia právnej služby v čase (dobe) vykonaného predmetného úkonu právnej služby, s ktorým sa stotožnila aj odborná literatúra a v konečnom dôsledku aj okresný súd v napadnutom uznesení.

22. Skutkové a právne okolnosti veci tvoriacej pozadie rozhodovania v konaní sp. zn. IV. ÚS 202/2018 sú identické s prípadom sťažovateľa, preto citovaný právny názor je aplikovateľný aj na posudzovanú vec. Predmetné rozhodnutie bolo ústavným súdom aprobované aj vo veciach sp. zn. III. ÚS 434/2022, III. ÚS 583/2021, II. ÚS 347/2023, I. ÚS 178/2023 či sp. zn. III. ÚS 707/2021. Naznačenú líniu judikatúry považuje ústavný súd za stabilizovanú, a preto je zřejmé, že okresný súd sa s námietkou sťažovateľa súvisiacou s otázkou stanovenia rozhodujúceho momentu na určenie tarifnej hodnoty nevysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom.

23. Pokiaľ ide o druhý okruh námietok sťažovateľa o priznaní náhrady trov právnej služby v súvislosti zo zmenami žaloby, ku ktorým malo dôjsť 1. decembra 2011 a 4. júla 2017, je príslušná

časť napadnutého uznesenia okresného súdu zjavne neodôvodnená. Okresný súd sa k týmto námietkam sťažovateľa uplatneným v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššej súdnej úradníčky žiadnym spôsobom nevyjadril. Následne až v rámci svojho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti (bod 8 tohto odôvodnenia) poukázal na mylné konštatovanie vyššej súdnej úradníčky v ňou vydanom uznesení o zmene žaloby 4. júla 2017 a 9. novembra 2017, ku ktorej v predmetnom období nedošlo, pričom však uvedené pochybenie nemalo mať vplyv na výšku trov konania, keďže v uvedenom období žiadne trovy žiadané neboli a neboli ani priznané.

24. K argumentácii sťažovateľa, že okresný súd nezohľadnil odlišnosť a špecifickosť prípadu sťažovateľa, ústavný súd uvádza, že uvedené by okresný súd mohol v naznačených intenciách teoreticky zohľadniť pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania, nie však v danom štádiu konania, keď okresný súd rozhoduje už o samotnej výške trov konania.

25. Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia zistil, že okresný súd síce aplikoval na vec relevantné ustanovenia správneho právneho predpisu (§ 10 ods. 2 vyhlášky), avšak pri jej interpretácii a aplikácii postupoval arbitrárne a jeho závery v napadnutom uznesení sú z uvedeného dôvodu ústavne neudržateľné. Okresný súd tiež nedal odpoveď na podstatnú a relevantnú námietku sťažovateľa (vzhľadom na spôsob interpretácie a aplikácie § 10 ods. 2 vyhlášky súdom v napadnutom uznesení), a to v otázke ním konkrétne namietaných zmien petitu žaloby a od toho sa odvíjajúceho vyčíslenia náhrady trov právneho zastúpenia (body 6 až 6.2 tohto odôvodnenia), čo pripustil vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti aj okresný súd. Táto skutočnosť v konečnom dôsledku zakladá v tejto časti nepreskúmateľnosť a zmätočnosť ním vydaného uznesenia a nemožno súhlasiť s jeho hodnotením, že nejde, resp. nešlo o námietku, ku ktorej sa mal vyjadrovať, ba práve naopak. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto je neprípustné, aby okresný súd rozhodujúci o náhrade trov konania delegoval (v rozpore s princípom subsidiarity) rozhodovanie o námietkach uplatnených sťažovateľom proti rozhodnutiu vydanému vyššou súdnou úradníčkou na ústavný súd. Zároveň je však potrebné zohľadniť závery ústavného súdu uvedené v bodoch 21 a 22 tohto odôvodnenia pri opätovnom rozhodovaní okresného súdu (keď už námietky sťažovateľa týkajúce sa zmien petitu žaloby strácajú opodstatnenie).

26. Sumarizujúc už uvedené závery, ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v miere dosahujúcej ústavnoprávnu intenzitu (bod 1 výroku nálezu).

27. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

27.1. V zmysle § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody. Ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

28. V danom prípade bolo potrebné vysloviť porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v ďalšom tak zrušiť napadnuté uznesenie okresného súdu zo 7. marca 2023 a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. V ďalšom konaní je okresný súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 134 ods. 1 druhá veta zákona o ústavnom súde), znamenajúcim potrebu náležite sa vysporiadať s argumentáciou sťažovateľa uplatnenou v sťažnosti podanej proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky pri opätovnom rozhodovaní o tejto sťažnosti, rešpektujúc pritom obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené. Okresný súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde; bod 2 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

29. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

30. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky. Úhradu trov konania priznal ústavný súd sťažovateľovi v rozsahu za tri úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia v roku 2023, podanie ústavnej sťažnosti v roku 2023, vyjadrenie doručené ústavnému súdu 27. apríla 2023. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2023 predstavuje sumu 208,67 eur a režijný paušál v roku 2023 sumu 12,52 eur. Ústavný súd teda sťažovateľovi priznal náhradu za tri úkony právnej služby vo výške 663,57 eur (bod 3 výroku nálezu).

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť spoločne a nerozdielne na účet právnych zástupkýň sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. februára 2024

Libor Duľa
predseda senátu